

EURASIA CENTER

Eurázsia
Központ

Elemzések

Szaúdi kihívások 2024-ben

Tárik Meszár

EK/2024/3.

Eurázsia Központ Elemzések

Kiadó:
Eurázsia Központ

Szerkesztő:
Dr. Horváth Levente

A kiadó elérhetősége:
1117 Budapest, Infopark sétány 1i
eurasiacenter@nje.hu
<https://eurasiacenter.hu/>

Kiadásért felelős személy:
Dr. Horváth Levente, igazgató

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők az Eurázsia Központ álláspontjának.

EURÁZSIA KÖZPONT

Budapest 2024

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

ISSN 2939-550X

SZAÚDI KIHÍVÁSOK 2024-BEN

Tárik Meszár

Absztrakt

A 2024-es év Szaúd-Arábia számára kihívásokkal teli időszakot ígér. A szaúdi-izraeli kapcsolatok normalizálásának lehetősége a geopolitikai térkép fontos komponense lehet, miközben Irán középhatalmi törekvései és a jemeni húszik által okozott fenyegetések további feszültségeket generálnak a régióban. Szaúd-Arábia vezetőinek navigálnia kell ezen dinamikus kihívások között, hogy stabilizálni tudják a Közel-Kelet kaotikus helyzetét, és hogy fenn tudják tartani térségbeli befolyásukat. A kutatás legalapvetőbb kérdése, hogy ezt az arab ország hogyan és milyen eszközökkel tudja megtenni. Elemzésünkben szó esik a szaúdi-izraeli kapcsolatok jelenlegi állásáról, az iráni terjeszkedés szaúdi ellensúlyozásáról, Mohammed bin Szalmán személyéről, a szaúdi síita iszlám és Irán viszonyáról, valamint a jemeni konfliktus szaúdi vonatkozásairól. Célunk, hogy feltérképezzük a sivatagi arab ország geopolitikai helyzetét, továbbá hogy hű képpel szolgáljunk a Királyság közel-keleti kapcsolatairól és szerepvállalásáról.

Kulcsszavak: *Közel-Kelet, Szaúd-Arábia, Irán, Jemen, Izrael, geopolitika*

Abstract

The year 2024 promises to be a challenging time for Saudi Arabia. The possibility of a normalization of Saudi-Israeli relations could be an important element of the geopolitical map, while Iran's middle power aspirations and the threat posed by Yemen's Houthis create further tensions in the region. Saudi Arabia's leadership must navigate these dynamic challenges in order to stabilize the chaotic situation in the Middle East and maintain its influence in the region. The most important research question is how and by what means the Arab country can do this. Our analysis looks at the current state of Saudi-Israeli relations, the Saudi counterbalance to Iranian expansion, the person of Mohammed bin Salman, the relationship between Saudi Shia Islam and Iran, and the Saudi aspects of the Yemen conflict. Our aim is to present the geopolitical situation of the Arab country and to convey a true picture of the Kingdom's relations and role in the Middle East.

Keywords: *Middle East, Saudi Arabia, Iran, Yemen, geopolitics*

A szaúdi-izraeli béketárgyalások

A két ország közötti tárgyalások azután kezdődtek, hogy 2020-ban aláírták az Ábrahám-egyezményeket, amely normalizálta a kapcsolatokat Izrael és több arab

állam, köztük az Egyesült Arab Emírségek és Bahrein között. Az Izrael-Hamász háború 2023. október 7-i kirobbanása előtt Washington [szorgalmazta](#), hogy Szaúd-Arábiát is bevonják a 2020-as egyezményekbe, de a sivatagi arab állam hivatalosan nem csatlakozott, és fenntartotta álláspontját, miszerint minden Izraellel kötött békemegállapodásnak azon 2002-es arab kezdeményezésen kell alapulnia, amely a kétállami megoldást, azaz egy palesztin állam létrehozását teszi lehetővé.

Ettől függetlenül tavaly szeptemberben Mohammed bin Szalmán szaúdi koronaherceg azt [közölte](#), hogy országa és Izrael egyre közelebb került a viszony normalizálásához. Ám miután a Hamász megindította a határokon átnyúló támadást Dél-Izrael ellen – ami brutális izraeli katonai választ váltott ki a Gázai-övezetben – Szaúd-Arábia leállította az Izraellel kötendő megállapodásról szóló tárgyalásokat.

Az izraeli elnök, Jichák Hercog a maga részéről [kifejtette](#), hogy a Szaúd-Arábiával való békekötés kulcsfontosságú eleme lenne a Hamász elleni háború befejezésének. A január közepén Davosban tartott Világgazdasági Fórumon felszólaló Hercog [hozzátette](#), hogy egy ilyen megállapodás „*lehetőséget jelent arra, hogy előrelépjünk a világban és a régióban egy jobb jövő felé*”. Azonban Benjámin Netanjáhu izraeli miniszterelnök [elutasította](#) azt az amerikai javaslatot, hogy a palesztin államiségért cserébe normalizálják a Szaúd-Arábiával való viszonyukat. Magas rangú amerikai tisztségviselők a múlt hónapban arról számoltak be, hogy Netanjáhu [közölte](#) Antony Blinken amerikai külügyminiszterrel utóbbi izraeli látogatása során, hogy „*nem hajlandó olyan megállapodást kötni, amely lehetővé teszi egy palesztin állam létrehozását*”.

Hogy áll az izraeli-szaúdi viszony napjainkban?

Szaúd-Arábia vezetése nemrégiben több alkalommal is [kijelentette](#), hogy addig nem normalizálja kapcsolatát Izraellel amíg utóbbi nem ismeri el a palesztin államot. A szaúdi Külügyminisztérium február elején kiadott közleményében az [állt](#), hogy a Királyság tájékoztatta Washingtont arról, hogy nem létesít diplomáciai kapcsolatot Izraellel mindaddig, amíg nem jön létre az 1967-es határok szerinti független palesztin állam Kelet-Jeruzsálem fővárossal. További feltételként szabták meg, hogy Izrael szüntesse be a Gázai-övezetet sújtó offenzíváit, és vonja ki csapatait az enklávéból. „*Szaúd-Arábia mindig is rendíthetetlen volt a palesztin kérdésben és abban, hogy a testvéri palesztin nép megszerezze törvényes jogait*” – tette hozzá a közlemény. A nyilatkozat továbbá felszólította az ENSZ Biztonsági Tanácsát, hogy gyorsítsa fel a palesztin állam elismerésének folyamatát, „*hogy a palesztin nép megszerezhesse törvényes jogait, és hogy mindenki számára átfogó és igazságos béke jöjjön létre*”. A szaúdi nyilatkozat néhány órával azután érkezett, hogy a Fehér Ház Nemzetbiztonsági Tanácsának koordinátora, John Kirby azt [állította](#), hogy az amerikai kormányzat „*pozitív visszajelzést*” kapott, miszerint Szaúd-Arábia és Izrael hajlandó folytatni a normalizálási tárgyalásokat. Ez utóbbira híven reflektál Szaúd-Arábia nagy-britanniai nagykövete, Khaled bin Bandar

herceg [kijelentése](#), miszerint országa érdekelt az Izraellel való kapcsolatok normalizálásában a gázai háború után, de minden ilyen jellegű megállapodásnak a „*palesztin állam létrehozásához kell vezetnie*”.

Eközben Blinken a közel-keleti körútja során találkozott Mohammed bin Szalmánnal Rijádban. Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma szerint Blinken és a de facto szaúdi vezető [egyetértett](#) abban, hogy regionális koordináció keresztül véget kell vetni a gázai háborúnak annak érdekében, hogy Izrael és a palesztinok számára is tartós békét érjenek el. A szaúdi-izraeli béketárgyalások a háttérben még folynak, de hivatalos megállapodásra vagy bejelentésre még nem került sor. Egy esetleges normalizálás jelentős hatással lenne a Közel-Keletre és az izraeli-palesztin konfliktus megoldásának kilátásaira.

Irán középhatalmi törekvéseinek ellensúlyozása

Szaúd-Arábia és Irán riválisok a Közel-Keleten, és a regionális befolyásért és vezetésért versengenek, ezért Szaúd-Arábia érdekei érvényesítése érdekében különféle módokon kezeli Irán középhatalmi törekvéseit. Támogatja az Egyesült Államok által vezetett szankciókat és nyomásgyakorlási kampányt Irán ellen nukleáris programja, valamint a térségben lévő militáns csoportok támogatása miatt. Habár Irán és Szaúd-Arábia normalizálta kapcsolatait 2023. március 10-én, az nem jelenti azt, hogy megszűnt volna a rivalizálás. Szaúd-Arábia és Irán továbbra is versengenek a térségbeli befolyásért, és számos vitás kérdés áll fenn közöttük, mint például a más országokban zajló konfliktusok megközelítése. Példának okáért a jemeni polgárháború a szaúdi és az iráni kormány közötti proxy-háborúvá fajult. Jelenleg az Irán által támogatott húszik támadják a hajókat a Vörös-tengeren a gázai háború közepette. Az Iráni Iszlám Köztársaság legfelsőbb vallási vezetője, Ali Hámenei csodálatát és jóváhagyását [fejezte ki](#) a jemeni síita milícia tevékenységével kapcsolatban. Ezzel összefüggésben a szaúdi vezetés [felszólította](#) Teheránt a térség békéjének megteremtésére és az eskaláció elkerülésére. A tavalyi szaúdi-iráni normalizálásnak köszönhetően tehát létrejött a kommunikáció a felek között, de a fontos ügyekben továbbra sincs egyetértés.

Emellett az iráni befolyás gyengítése érdekében Szaúd-Arábia már régóta szövetségeket és partnerségeket alakít ki más arab és muszlim országokkal, továbbá gyakran az Öböl-menti Együttműködési Tanács (ÖET), az Arab Liga és az Iszlám Együttműködési Szervezet (OIC) ülésein is Irán befolyása elleni fellépésre [buzdít](#) és kéri, hogy „*minden eszközt használjanak fel annak megakadályozására, hogy az iráni rezsim beavatkozzon más országok belügyeibe*”. Ennek értelmében Szaúd-Arábia aktív résztvevője a regionális szervezeteknek, és igyekszik befolyásolni azok álláspontját Iránnal szemben. A Királyság az elmúlt évtizedben többször is felszólalt az Arab Liga találkozóin, ahol többek között olyan [kijelentéseket](#) tett, hogy „*nem marad tétlen, és nem fog habozni biztonságá védelmében az iráni agresszióval szemben*”. Ezenfelül Szaúd-Arábia hosszú ideje szoros szövetségi viszonyt ápol az Egyesült Államokkal és más nyugati országokkal,

különös tekintettel a biztonsági ügyekre. Ez a szövetség a régió stabilitásának és biztonságának elősegítésére irányul.

Továbbá Szaúd-Arábia sokat tett az elmúlt években katonai és biztonsági képességei, különösen légierijének és rakétavédelmi rendszereinek megerősítése érdekében, ami részben az esetleges iráni és az Irán által támogatott milíciák támadásaival szembeni elrettentés és az ellenük való védekezés jegyében történt. A napokban 3,2 milliárd dollár értékű [megállapodást](#) írtak alá dél-koreai légvédelmi rendszerek vásárlására, de korábban is, pl. [1990](#)-ben, [1992](#)-ben, [2017](#)-ben, [2020](#)-ban, [2022](#)-ben több milliárd dollár értékben szereztek be hasonló eszközöket, és a következő években arzenáljuk további frissítése várható.

Szaúd-Arábia emellett kisebb-nagyobb megszakításokkal párbeszédet és diplomáciai kapcsolatokat tart fenn Iránnal, amint azt a közelmúltban Kínában folytatott tárgyalások is bizonyítják, amelyek hétéves szünetet követően a diplomáciai kapcsolatok helyreállításához vezettek. Szaúd-Arábia reméli, hogy a jövőben csökken a feszültség, és közös hangot talál Iránnal olyan kérdésekben, mint a jemeni háború, a szíriai válság vagy az izraeli-palesztin konfliktus.

Síiták Szaúd-Arábiában

A szaúdi síiták nagyrészt a keleti tartományban összpontosulnak, és al-Bahárnában [élnek](#). Ők alkotják al-Katíf kormányzóság többségét és al-Ahszá' kormányzóság lakosságának felét. Medinában is él egy kis „tizenkettes”² síita kisebbség, amelyet nahávila-nak hívnak. Jelentős iszmá'ílí³ közösségek is [élnek](#) Nadzsránban a jemeni határ mentén, valamint zaidi⁴ síiták a déli és nyugati régió több területén. Becslések szerint Szaúd-Arábia állampolgárainak [15%-a síita](#) muszlim.

A külföldi megfigyelők körében a Szaúd-Arábiai Királyságban élő síita lakossággal való bánásmód régóta vizsgálat tárgyát képezi, és általános megállapításuk [szerint](#) másodrangú állampolgároknak tekintik őket. [Beszámoltak](#) a síita mecsetek építésének korlátozásáról, valamint az ún. huszajniják⁵ betiltásáról is. Ezenkívül a szaúdi kormányt azzal vádolták, hogy propagandakampányban vett részt a síita muszlimok ellen, olyan becsmérlő kifejezésekkel illetve őket, mint a „bálványimádók”. Emellett klerikusok gyakran olyan sértő szavakkal [hivatkoznak](#) a síitákra, mint a *raváfidh*, ami „elutasítokat” jelent, és ezzel megbélyegzik hiedelmeiket és gyakorlataikat. Ehhez kapcsolódik, hogy a vallási vezetők [ellenzik](#) a síiták és a szunniták közötti házasságot, ami további feszültségeket szít a két közösség között. A kérdés túlmutat a hazai ügyeken, mivel a síiták más nemzetek vallási tekintélyéhez fűződő nemzetközi kapcsolatait sok esetben a hűtlenség, sőt hazaárulás vádjaként használták fel ellenük.

Szaúd-Arábiában a síita ellenzék különböző fejlődési szakaszokon ment keresztül. A szaúdi síiták Khomeini ajatollahot és az iráni forradalmat politikai inspirációnak találták, de fontos ideológiai forrás volt számukra a Harakat al-riszálíjín al-talá'i szervezet, amelyet 1968-ban nem Iránban, hanem az iraki Karbalá' városában

hoztak létre, valamint az Iszlám Forradalom Szervezete, amely az 1979-es iráni iszlám forradalom után alakult meg.

Fahd király 1993-at követően ígéretet tett arra, hogy munkálkodni fog a szaúd-arábiai síiták körülményeinek javításán, és elrendelte a rájuk vonatkozó becsmérő kifejezések kiiktatását a tankönyvekből, valamint a diszkrimináció egyéb formáinak eltávolítását. Továbbá engedélyezte számos síita száműzött Szaúd-Arábiába való visszatérését is. Cserébe a szaúdi síiták [beleegyeztek](#) abba, hogy elhatárolják magukat a külföldi csoportoktól és mozgalmaktól.

A síita politikai spektrum másik végén a szaúdi Hezbollah vagy más néven a Hezbollah al-Hidzsáz áll. 1987-ben alapították, és [támogatja](#) az abszolút monarchia megdöntését. 1988-ban és 1989-ben támadásokat hajtottak végre az olajinfrastruktúra ellen, és szaúdi diplomatákat is meggyilkoltak Ankarában, Bangkokban és Karacsiban. Egyes tagjai Iránban vettek részt kiképzésen. A csoport az 1980-as és 1990-es években arról vált [hírhedtté](#), hogy meggyilkolta a szaúdi rendőrség és hadsereg számos tagját, vahhábita prédikátorokat, a Belügyminisztérium és a hírszerzés embereit, valamint speciális támadásokat hajtott végre az Aramco létesítményei és a szaúdi haditengerészeti erők ellen. Az 1990-es évek végén azonban a felkelés hirtelen veszített intenzitásából, mivel a szaúdi kormány [belefáradt](#) a vérengzésbe, és elkötelezte magát a valódi reformok mellett.

A szaúdi síiták és Irán kapcsolata

2011-ben az arab tavasz tiltakozásokat inspirált a Királyság keleti tartományában. A szaúdi hatóságok gyorsan elfojtották a zavargásokat, tüzet nyitottak a tüntetőkre és sokakat letartóztattak. Az iráni vezetés ekkor felszólalt és [elítélte](#) a síiták elleni szaúdi erőszakot.

2016-ban az iráni hatóságok [megengedték](#), hogy az al-Nimr kivégzése ellen demonstráló tömeg megrohamozza a teheráni szaúdi nagykövetséget és felgyújtja azt. A síita hitszónok kivégzése nagy felháborodást váltott ki Iránban és a régió síita közösségeiben. Irán kihasználta ezt a helyzetet, hogy fokozza a szaúdi ellenzéki erők és a kormány közötti feszültséget, és bírálja a Királyságot az emberi jogok megsértése miatt. Ezenfelül Irán a terrorizmus támogatásával [vádolta](#) meg regionális riválisát. Úgy állította be magát, mint a síita iszlám védelmezője, míg Szaúd-Arábiára úgy utalt, mint a szunnita radikalizmus támogatója.

Emellett a szaúdi hatóságok többször is megvádolták az országban élő síitákat, hogy iráni ügynökök, vagy azok befolyása alatt állnak. 2019 tavaszán például 37 embert [fejeztek](#) le, többségében síita férfiakat az ország keleti tartományából. Mindannyiukat a nemzetközi emberi jogi szervezetek által „tiszteletlennek” nevezett perekben ítélték el, egyeseket Irán javára végzett „kémkedésért”, másokat pedig „terrorista csoporthoz való csatlakozásért”. Sokan közülük azt [állították](#), hogy

megkínózták őket annak érdekében, hogy (hamis) vallomásokot csikarjanak ki tőlük.

A szaúd-arábiai síiták jogfosztásának mély történelmi gyökerei vannak, és az elmúlt néhány évben tárgyává és eszközévé váltak a Rijád és Teherán közötti regionális konfliktusnak.

A jemeni konfliktus Szaúd-Arábiára gyakorolt hatásai

A hosszan tartó jemeni háború hatása nemcsak az országon belül, hanem a szomszédos Szaúd-Arábiában is érezhető. A konfliktus változó dinamikája jelentős biztonsági, társadalmi és gazdasági következményekkel járt a szaúdiak és a jemeniek, különösen a déli határvidék lakói számára. Még ha a Szaúd-Arábia és a húsz mozgalom közötti tárgyalások politikai és katonai megállapodásokhoz vezethetnek a jövőben, a határon zajló események hatása a szaúdi közvéleményt még jóval a háború végét követően is alakítja majd.

A szaúdi állampolgárok véleménye országuk a jemeni konfliktusba történő beavatkozásáról változó képet mutat. Egyesek támogatják az intervenciót, mivel úgy vélik, hogy az fontos a régió stabilitásának és biztonságának fenntartása, valamint az iráni befolyás visszaszorítása szempontjából. Mások viszont aggódnak a konfliktus emberi áldozatai miatt, valamint azért, mert a hosszú távú beavatkozás negatív hatással lehet Szaúd-Arábia nemzetközi imázsára és gazdaságára. Sokan úgy [vélik](#), hogy a politikai és katonai alternatívák helyett diplomáciai úton kellene megoldást találni a konfliktusra, és támogatják a béketárgyalásokat és a humanitárius segítségnyújtást.

Mióta Rijád katonailag beavatkozott Jemenben 2015-ben, a szaúdi polgárok gyakorta vitatják meg az ottani fejleményeket a közösségi médiában, ami a jemeni ügyek iránti növekvő közérdeklődést tükrözi. Ezt folyamatos, széles körű viták kísérik, amelyek tükrözik a szaúdi társadalom véleményét a szaúdi beavatkozást illetően.

A háborúban való részvétel gazdasági költségei önmagában is jelentős hatást gyakoroltak a szaúdi társadalomra, adóemlések, különféle szolgáltatások díjának emelése és magasabb üzemanyagárak formájában. A konfliktus egy sor húsz rakétatámadást is kiváltott a szaúdi területen belüli célpontok ellen, félelmet keltve a hétköznapi polgároknál. Nyilvánvalóvá vált, hogy [tilos](#) bírálniuk saját kormányukat vagy annak politikáját, ezért a háborúról szóló szaúdi híradások az ország ellenségére összpontosítanak. A szaúdi média felhasználta a jemeni eseményeket arra, hogy az országához és uralkodóihoz lojális szaúdi állampolgár eszményképét népszerűsítse.

A Királyság gyenge pontja ebből a szempontból a jemeni határhoz közeli vidéke, ahol a háború [megváltoztatta](#) a demográfiai összetételt is. Amikor 2015-ben kitört a háború, a szaúdi kormány a határhoz közeli falvak sok lakosát Szaúd-Arábia belsejében található városokba költöztette, lényegében ütközőzónává változtatva

a régiót. Ez a zóna kiterjed a határ menti jemeni territóriumra is, nevezetesen 10 és 40 kilométer közötti mélységig húzódik a húsz ellenőrzés alatt álló területeken. Ennek célja az volt, hogy megakadályozzák a Szaúd-Arábiába való behatolást, különösen a húszikkal való szárazföldi összecsapások miatt.

Az összecsapásokban odaveszett szaúdi csapatok fele a délnyugati határvidékről származik, különösen Dzsizánból, amelyre Rijád nagymértékben támaszkodott. Ezeknek a katonáknak a halála természetesen társadalmi hatásokat és a szaúdi kormánnyal szembeni ellenérzéseket is eredményezett. Emellett az egyes határ menti régiókban folyó harcok a helyi gazdaságok számára egykor létfontosságú piacok bezárását idézték elő. A Thuval körzet határátkelőinek bezárása jelentős gazdasági veszteségeket okozott a környező területeken élő szaúdiak számára.

A háború megmutatta, hogy Szaúd-Arábia déli városainak és falvainak lakóit nem védték meg Rijád beavatkozásának következményeitől. A konfliktus változásokat hozott a szaúdiak gondolkodásmódjában, ami a következő években is erősen jelen lesz. Szaúd-Arábiának még a háború befejezése után is sok belső problémával kell szembenéznie, amely a hosszú jemeni konfliktusból fakad.

Kritikus helyzet Jemenben

Az elmúlt hónapokban jelentősen felerősödtek a kritikus hangok Jemenben, különösen amiatt, hogy a közsférában dolgozók továbbra is az évek óta esedékes fizetésekre és nyugdíjakra várnak. Az elmúlt időszakban a húsz vezetése ezért erősebb, elnyomó intézkedéseket hozott uralmuk belső megszilárdítása érdekében. Ez különösen az oktatáson, valamint a civil társadalmi szervezetekre és a nők szabad mozgására vonatkozó jelentős korlátozásokon keresztül érhető tetten. Ez utóbbi ellentétet szül a nyugati segélyező államokkal, amelyek humanitárius támogatása több mint 20 millió ember megélhetését jelenti országszerte. Ezeket a feszültségeket tovább fokozza az a tény, hogy a segélyszervezetek azon képességét, hogy független szükségletfelmérésekkel megakadályozzák a segélyekkel való visszaélést a hatalomban lévők részéről, szisztematikusan és néha erőszakosan korlátozzák.

Szaúd-Arábia tavaly augusztus elején 1,2 milliárd dolláros gazdasági segílyt [juttatott](#) el Jemen nemzetközileg elismert kormánya (IRG) számára, de a gazdasági helyzet az ország egészét tekintve továbbra is kritikus. A nemzeti valuta, a jemeni riál csak az elmúlt egy évben értékének negyedét [veszítette](#) el az amerikai dollárral szemben. Az elmúlt hónapokban gyakran be kellett zárni a benzinkutakat, és a déli Aden városában élő embereknek akár [17 óra](#) áramkimaradásokat kell elviselniük, még a rekkenő hőségben is. A lakosság körében egyre nő a frusztráció, és a tüntetések során ismétlődő útlezárások, sérülések, sőt halálesetek is történnek. Emellett 2023 szeptembere végén a Jemeni Arab Köztársaság 1962-es megalakulására emlékező jemeniek százait [vették őrizetbe](#) a húszik által ellenőrzött területeken.

A szaúdi hozzáállás

Szaúd-Arábia számára a Jemenhez és a húsz mozgalomhoz való viszonyulás összetett geopolitikai és regionális kihívásokkal jár. Szaúd-Arábia többek között azért vállalta magára a húsz lázadók elleni katonai koalíció vezetését, hogy visszaszorítsa az iráni befolyást, és elejét vegye a határvidékeken élő síta közösségek esetleges jövőbeni lázadásának és a térség destabilizációjának. Ezenfelül a szaúdi vezetés úgy véli, hogy az iráni támogatás erősíti a húsz lázadókat és fenyegetést jelent a szaúdi biztonságra nézve, továbbá a síta milícia képes drón- és rakétatámadásokat végrehajtani, amelyek során kulcsfontosságú Szaúd-Arábián belüli stratégiai állásokat is ért már találat. Ennek megakadályozása érdekében a Királyság a húsz mozgalom elleni katonai intézkedéseken túl diplomáciai és politikai nyomást is gyakorol. Szaúd-Arábia egy olyan politikai megoldást akar találni Jemen konfliktusára, amely megszilárdítja a régió helyzetét és lehetővé teszi a humanitárius segítségnyújtást a szenvedő jemeni lakosság számára. Ezért részt vesz a békefolyamatokban, miközben vigyázó szeméit továbbra is a szaúdi-jemeni határon tartja, és reagál minden olyan területét ért támadásra, amelyet a húsz lázadók indítanak.

Az ezen célok közötti egyensúlyozás jelenti Szaúd-Arábia Jemen-politikájának fő kihívását. Habár a korábbi években zajló harcok egyértelműen veszítettek intenzitásukból, valamint a konfliktus nemzetközi dimenziója is enyhült, ez még nem jelenti azt, hogy előrelépés történt volna egy esetleges Jemenen belüli béke megteremtésében.

Konklúzió

A tanulmány azon fő kérdésre fókuszált, hogy Szaúd-Arábia miként és milyen eszközökkel képes kezelni a dinamikus kihívásokat, amelyekkel jelenleg szembenéz a térségben. A komplex megközelítés során részletesen áttekintettük az egyes problémákat és az azokra adott szaúdi reakciókat, megvizsgálva az ország vezetőinek stratégiáit és politikáit.

A szaúdi-izraeli kapcsolatok ellentmondásai, a térségben jelenlévő növekvő iráni befolyás, a szaúdi síta iszlám és Irán közötti kapcsolatok bonyolultsága, valamint a jemeni konfliktus következményei mind-mind olyan tényezők, amelyek Szaúd-Arábia vezetőinek állandó figyelmét igénylik. Az arab ország előtt álló kihívások nemcsak az ország belső stabilitását fenyegetik, hanem sok esetben regionális befolyásukat is veszélyeztetik.

Ahogy említettük, az ország vezetőinek dinamikus kihívások között kell navigálniuk annak érdekében, hogy stabilizálják a Közel-Kelet kaotikus helyzetét, és megőrizzék térségbeli befolyásukat. Ehhez azonban átfogó és rugalmas stratégiákra van szükség, amelyek figyelembe veszik az egyes problémák komplexitását és azok összefüggéseit.

Jegyzetek

---

¹ Jelentős fejlemény, hogy Irán és Szaúd-Arábia 2023. március 10-én megállapodást kötöttek viszonyuk normalizálásáról az évek óta tartó ellenségeskedés után, amely veszélyeztette az Öböl stabilitását és biztonságát. Habár a felek a normalizálást megelőzően sem ütköztek meg nyíltan, – aminek többek között gazdasági okai is voltak – de proxyhálózatokon keresztül szították a közel-keleti konfliktusokat Jementől Szíriáig. A Kína által közvetített megállapodást a két rivális közel-keleti állam vezető biztonsági tisztviselői közötti tárgyalások után jelentették be Pekingben. Irán, Szaúd-Arábia és Kína közleménye szerint Teherán és Rijád megegyezett a diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról és a nagykövetségek közeljövőben történő újranyitására. A megállapodás magában foglalja az államok szuverenitásának tiszteletben tartását és a belügyekbe való kölcsönös be nem avatkozást.

² Nevüket (iszná‘ asarijja – azaz tizenkettesek) az általuk tisztelt imámok száma után kapták. Felfogásukban az utolsó imám, Muhammad al-Mahdí (868–?) rejtőzködik, és Allah parancsára vár, hogy helyreállítsa az igazságot a világban. Irán, Irak, Libanon, Bahrein síita lakosságának többségét alkotják, és kb. az összes síita 80%-át teszik ki.

³ A síita iszlám egyik ága/szektája.

⁴ A zaidi a síita iszlám egyik ága, követői főként Jemenben élnek.

⁵ A huszajnija egy gyülekezeti terem a „tizenkettes” síita muszlim irányzat szertartásaihoz.